

۲۸۰۰ جلد نسخه خطی در کتابخانه مسجد طلا شیخ

تاشکند نگهداری می شود

بنا به گفته عبدالشکور محمد رسول اوغلو (مدیر کتابخانه مسجد طلا شیخ) در این کتابخانه نسخ خطی و بدیع از فقها، دانشمندان و شخصیت‌های بزرگ اسلامی نظیر امام بخاری، امام ترمذی و دهها جلد قرآن خطی با ارزش از دوران مختلف تاریخی نگهداری می شود.

یک نسخه خطی تاریخ طبری نیز به زبان فارسی در این کتابخانه موجود است.

وی تعداد کتابهای خطی و با ارزش این کتابخانه را ۲۸۰۰ جلد عنوان کرد و اظهار داشت: غنای بخش خطی این کتابخانه، مرهون تلاشهای مفتی اعظم وقت ازبکستان، مرحوم اشان باباخان بن عبدالمجیدخان است که در سال ۱۳۲۱ هجری شمسی از مردم برای اهدای کتابهای موجود در خانه‌هایشان به کتابخانه و غنای آن کمک خواست.

در جریان جنگ جهانی دوم، مفتی اعظم مسلمانان آسیای مرکزی طی نامه‌ای به استالین، صدر هیئت رئیسه وقت اتحاد جماهیر شوروی، خواستار تشکیل اداره امور دینی برای مسلمانان و انجام فرایض دینی به صورت آزاد شده بود. همزمان با صدور دستور موافقت استالین با این درخواست، کتابخانه مسجد طلا شیخ نیز بنیان نهاده شد.

اندکی پس از صدور اعلامیه درخواست مفتی اعظم از مردم برای غنای هر چه بیشتر این کتابخانه اسلامی، دهها جلد کتاب نفیس خطی و تاریخی از دوران مختلف به مسجد طلا شیخ اهدا یا فروخته شد.

سایر کتابهای این کتابخانه نیز ۳۰ هزار جلد اعلام شده است که عموماً پس از استقلال ازبکستان از شوروی سابق گردآوری شده است. وجه تسمیه «طلا شیخ» برای این مسجد و مدرسه نیز طبق شواهد موجود تاریخ، نشأت گرفته از احداث آن به همت فردی ثروتمند و مسلمان، موسوم به خواجه احرار ولی، در سال ۹۸۰ هجری شمسی - در دوره حاکمیت نوروزخان بر ماوراءالنهر- است. ظاهراً مردم آن زمان به دلیل متمول بودن بانی این مسجد و مدرسه از او با نام طلا شیخ یاد کردند و در زمانهای بعد نیز این نام ماندگار شده است.

این بنای تاریخی و زیبا در زمانهای مختلف بازسازی و مرمت شده است. در حال حاضر نیز به دلیل فرسوده شدن بخشهایی از مسجد نیاز به مرمت دارد.

نخستین کتابخانه صوتی کشور راه اندازی می شود

نخستین «کتابخانه صوتی» کشور به منظور ارائه آثار نظم و نثر فارسی به صورت صوتی راه اندازی می شود.

مهدی ارگانی، معاونت وقت اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، با اعلام این مطلب گفت: «در نخستین گام ایجاد کتابخانه صوتی، تاکنون ضبط متون فارسی به میزان ۵۰۰ ساعت انجام پذیرفته و طرح تولید ۸۰۰ ساعت نوار صوتی دیگر نیز به صورت «سی. دی» و «نوار کاست» پیش بینی شده است.»

ارگانی با اشاره به اهمیت آشنایی شهروندان با پیشینه غنی هنر و ادبیات ایران و نقش آن در تحکیم هویت ملی و گسترش فرهنگ کتابخوانی افزود: «دشواری‌های زیادی که در زمینه قرائت و دریافت متون کهن فارسی وجود دارد به بهره‌مندی از امکانات موجود در پیشینه فرهنگی کشور به عنوان مهد ادب و فرهنگ، خسارت بسیار وارد کرده است.»

ارگانی با تأکید بر نقش عمده قرائت صحیح متون فارسی در درک مطالب، به عنوان مکمل متون نوشتاری، گفت: «ممکن است افراد جامعه با شنیدن وصف آثار و متون کهن به مطالعه آنها علاقه‌مند شده، اما در اثر دشواری متون یا غیر قابل هضم یافتن آثار از مطالعه دلسرد شده باشند.»

این طرح که با همکاری مشترک انجمن شاعران ایران و معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران تهیه شده است، دست کم از دلسردی افراد علاقه‌مند جلوگیری می‌کند.

(همشهری، ۱۸ دی ۱۳۸۰، ص ۳/س ۱۰/ش ۲۶۱۵)

مرکز آثار خطی و فرهنگی دایرة المعارف انسان شناسی گشایش یافت

مرکز آثار خطی و فرهنگی وابسته به مرکز دایرةالمعارف انسانشناسی برای استفاده محققین و اندیشمندان علوم انسانی گشایش یافت.

دکتر محمد صادق محفوظی رئیس مرکز دایرةالمعارف انسانشناسی دیروز در گفت و گو با ایرنا هدف از ایجاد این مرکز آثار خطی را ارتقاء اعتماد به نفس محققان جوان و بازنویسی و چاپ آثار ارزنده چاپ نشده عنوان کرد.

به گفته وی، در این مرکز ۲۰ هزار جلد آثار خطی در زمینه‌های فلسفه، کلام، تاریخ، ادبیات و هنر نگهداری می‌شود و یکی از غنی‌ترین منابع برای بهره‌مندی استادان علوم انسانی در رشته‌های یاد شده می‌باشد. رئیس مرکز دایرةالمعارف انسانشناسی تصریح کرد: همچنین ۴۰۰ اثری که تاکنون هرگز چاپ نشده‌اند، در حال بازنویسی، تصحیح و مقابله برای چاپ می‌باشند.

محفوظی در خصوص هزینه ایجاد این مرکز گفت: برای ایجاد این مرکز از هیچگونه امکان دولتی استفاده نشده است و این مرکز وقف کتابخانه حضرت معصومه(س) می‌باشد.

(انتخاب، دوشنبه اول ۱۳۸۰، شماره ۸۰۱، ص ۲)

گزارش نشست احیای آثار و خدمات مرحوم پروفیسور فلاطوری

نشست احیای آثار علمی و خدمات مرحوم پروفیسور فلاطوری در تاریخ یکشنبه ۸۰/۹/۲۲ مصادف با ۲۷ ماه مبارک رمضان توسط پایگاه اطلاع رسانی سراسری اسلامی (پارسا) در محل نهمین نمایشگاه بین المللی قرآن کریم برگزار شد.

برنامه‌های این نشست که برخی از اندیشمندان، استادان و مسئولین فرهنگی کشور در آن حضور داشتند، مباحث سه‌گانه زیر بود:

۱. میزگرد احیای آثار و خدمات پروفیسور فلاطوری.

۲. افتتاح سایت مرحوم پروفیسور فلاطوری در اینترنت؛

www.falaturi.org

۳. گزارش از طرح کتابشناسی مرحوم پروفیسور فلاطوری در پایان سخنرانی‌ها. سایت مرحوم فلاطوری در اینترنت توسط مدیر پایگاه پارسا آقای سمیعی رسماً افتتاح شد و حاضران در نشست، با برنامه‌ها و قسمت‌های مختلف سایت از نزدیک آشنا شدند.

نمایش مصحف‌های مجموعه‌های خطی کاخ گلستان

نمایشگاهی از مصحف‌های مجموعه‌های خطی کاخ گلستان که ۱۲ قرآن نفیس را شامل می‌شود، در کاخ گلستان به نمایش درآمد.

این قرآن‌ها که قبلاً جزو کتابخانه خطی کاخ گلستان بوده، از زمان فتحعلیشاه تا به امروز در این محل نگهداری شده است.

قرآن‌های مذکور که متعلق به دوره‌های مختلف تاریخی از قرن هفتم هجری تا دوره قاجار می‌باشند، به خطوط نسخ، نستعلیق، رقاع و تعلیق نوشته شده‌اند.

این آثار نفیس در ابعاد رحلی، رقعی هنرمندان و خطاطان آن دوره است.

اوراق بازمانده از کلام الله مجیدی که به قرآن بایسنقری شهرت دارد، از قرآن‌های به نمایش درآمده در این نمایشگاه است.

(همشهری، چهارشنبه ۱۰ بهمن ۱۳۸۰، شماره ۲۶۳۶، ص ۲۲)

یک نسخه خطی از کتاب تاریخ خوی پیدا شد

قائم مقام سازمان اسناد ملی کشور گفت: یک نسخه خطی از کتاب تاریخ خوی که حدود ۱۶۴ سال پیش نگاشته شده، اخیراً به گنجینه اسناد ملی ایران تحویل شد.

حجت الاسلام هاشم حجازیفر افزود: این کتاب که نویسنده آن ناشناخته است مربوط به بخشی از تاریخ خوی و حکومت خاندان «دنبلی» است.

وی اضافه کرد: این کتاب در سال ۱۳۴۲ شمسی توسط یکی از اهالی خوی به وزیر فرهنگ وقت اهداء شده بود که وی نیز اخیراً این کتاب را به سازمان اسناد ملی ایران هدیه کرده است. حجازیفر گفت: به علت قدمت زیاد، آسیب‌هایی به جلد و صفحات بیرونی این کتاب وارد شده که پس از مرمت و بازسازی در اختیار دانش پژوهان قرار خواهد گرفت.

(اطلاعات، ۷ بهمن ۱۳۸۰، ص ۳، ش ۲۲۴۰۵)

ادامه داد.

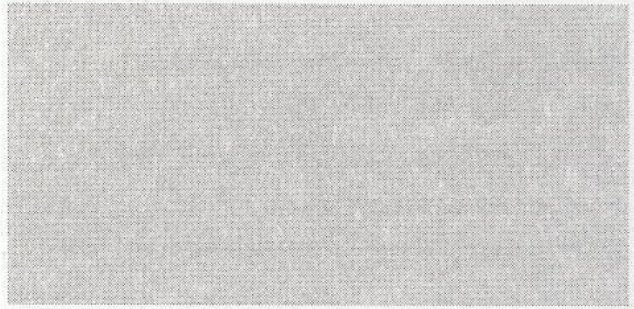
آثار وی به شرح زیر می باشد:

۱. پسران صولت قشقایی، ۱۳۳۴
 ۲. انجمن های سری در انقلاب مشروطیت، ۱۳۴۵
 ۳. حقوق بگیران انگلیس در ایران، ۱۳۴۶
 ۴. سفرنامه میرزا صالح شیرازی، ۱۳۴۷
 ۵. فراموشخانه و فراماسونری در ایران (در سه جلد)، ... ۱۳۴۸
 ۶. ایرانیان ارمنی، ۱۳۴۹
 ۷. دریانوردی ایرانیان (در دو جلد)، ۱۳۵۰
 ۸. قتل عام ارامنه، ۱۳۵۱
 ۹. حیدر خان عمواوغلی (جلد اول)، ۱۳۵۲
 ۱۰. چین و شوروی، ۱۳۵۳
 ۱۱. میرزا ملکم خان، ۱۳۵۳
 ۱۲. قیام جنگل، ۱۳۵۷
 ۱۳. میرزا ابوالحسن خان ایلچی کبیر، ۱۳۵۷
 ۱۴. انشعاب در بهائیت، ۱۳۵۷
 ۱۵. حیدر خان عمواوغلی (جلد دوم)، ۱۳۵۸
 ۱۶. هفت سال زندان آریامهر خاطرات احمد آرامش، ... ۱۳۵۸
 ۱۷. اسناد خانه سدان، ۱۳۵۸
- زیر چاپ**
۱۸. واقعه گوهرشاد به روایت دیگر
 - به زودی منتشر می شود ۱۳۷۹
 ۱۹. جلد پنجم فراموشخانه و فراماسونری در ایران
 ۲۰. تاریخ شکنجه در ایران
 ۲۱. سانسور مطبوعات در ایران

سفینه تبریز و سمیناری برای معرفی آن

سفینه تبریز مجموعه نفیس، ارزشمند و کم مانند نسخه خطی است که اخیراً بر گنجینه کتابخانه مجلس شورای اسلامی افزوده شده است. این مجموعه حاوی دویست و نه رساله به زبان فارسی و عربی در زمینه های گوناگون علمی، ادبی، فلسفی و دینی، در ۳۶۸ برگ و به قطع رحلی در اندازه ۲۲×۳۳ می باشد. کتابت این مجموعه به دست ابوالمجد محمدبن مسعودبن مظفر بن عبدالمجید تبریزی، که به احتمال قوی با دستگاه علمی خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی مرتبط بوده، انجام گرفته است. کتابخانه مجلس شورای اسلامی، به منظور شناسایی و شناساندن میراث گران سنگ پیشینیان با همکاری مرکز نشر دانشگاهی، در نظر دارد سمیناری درباره شناخت ویژگی های آن اثر گران قدر برگزار نماید. در این سمینار از محققان و کارشناسان نسخه های خطی دعوت خواهد شد تا هر یک درباره یکی از ویژگی های نسخه شناسی و متن شناسی و نیز کاتب آن، تحقیق و سخنرانی کنند.

همچنین نسخه برگردان سفینه تبریز با همکاری دو مرکز سابق الذکر، تا آخر دی ماه سال جاری (۱۳۸۰) چاپ و در اختیار محققان علاقه مند قرار می گیرد.

اهداء مجموعه اختصاصی اسماعیل رائین

مجموعه اختصاصی روانشاد اسماعیل رائین، از سوی خانواده محترم ایشان به کتابخانه مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی اهداء گردید. این گنجینه مشتمل است بر: روزنامه، مجله، کتاب، عکس، اسناد و نامه های تاریخی، قباله ها، میکروفیلم و برگه های کارهای در دست پژوهش مؤلف. این مرکز وظیفه خود می داند که از بازماندگان آن مرحوم به سبب هدیه این مجموعه سپاسگزاری نموده و برای روح آن محقق دانشمند آرزوی شادی نماید.

کاظم موسوی بجنوردی

مرکز دایره المعارف بزرگ اسلامی

اسماعیل رائین فرزند غلامحسین در سال ۱۲۹۸ در بوشهر متولد شد. تحصیلات مقدماتی را در مدرسه سعادت بوشهر به پایان رسانیده، در سن ۱۴ سالگی وارد آموزشگاه وزارت پست و تلگراف شد. از ۱۳۱۶ به استخدام وزارت پست و تلگراف درآمد و در ضمن کار تحصیلات متوسطه را در بوشهر و شیراز به پایان رسانیده، پس از پایان تحصیل از سال ۱۳۲۰ خدمات مطبوعاتی خود را آغاز و تا زمان فوت ۵۸ / ۱۰ / ۹

با حضور رئیس مؤسسه ایران‌شناسی در دانشگاه تهران، تالار مجموعه‌های ویژه و کتابهای نایاب در کتابخانه مرکزی این دانشگاه افتتاح شد.

تالارمجموعه‌های ویژه و کتابهای نایاب در کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران با حضور دکتر حسن حبیبی (رئیس مؤسسه ایران‌شناسی) دکتر خلیلی عراقی، (رئیس دانشگاه تهران) و هیات رئیسه دانشگاه افتتاح شد. در این جلسه دکتر حبیبی ضمن توضیحاتی در مورد کتابهای دوره چاپ سنگی در کشور، افزود: کتابی آرایبی در ایران در مقایسه با کتابهای اروپایی بسیار نفیس‌تر است. وی با اشاره به اهمیت کتابخانه مرکزی این دانشگاه گفت: مجلس شورای اسلامی باید اعتبارات بیشتری را نسبت به مجموعه نسخه‌های خطی اختصاص دهد، البته ضروری است که این نسخه‌های خطی بار دیگر مورد بازبینی کارشناسان مربوطه

قرار گیرد. رئیس مؤسسه ایران‌شناسی همچنین بر ارتباط مسؤولان و رؤسای اینگونه کتابخانه‌ها با کتابخانه‌های شناخته شده کشورهای اروپایی از جمله پاریس، لندن، آکسفورد و... تأکید کرد و این ارتباط در مورد فهرست نویسی کتابهای خطی جهت ایجاد سیاست‌گذاریهای جدید را ضروری دانست.

رئیس کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران ضمن شرح اقدامات انجام شده از راه‌اندازی واحد نابینایان به کمک وزارت علوم جهت استفاده بهتر نابینایان از امکانات کتابخانه مرکزی، خبر داد. وی مرکز آسیب‌شناسی و مرمت نسخه‌های خطی این کتابخانه را از مجهزترین مراکز در کشور دانست که با اعتبارات ریاست جمهوری تأسیس شده است.

(ایران، یکشنبه ۷ بهمن ۱۳۸۰، ص ۴)

با خبر شدیم

- ابو مسلم نامه تألیف ابو طاهر طرطوسی با تصحیح حسین اسماعیلی و محمد جعفر محبوب در چهار جلد از سوی انتشارات معین و نشر قطره چاپ شد. ابو مسلم نامه از جمله آثاری است که در فرهنگ عامیانه ما مثل امیر ارسلان نامدار دارای شهرت و اعتباری در خور است.
- کتاب‌شناسی فردوسی، فهرست مقالات فارسی در زمینه تحقیقات ایرانی، کاغذ در زندگی و فرهنگ ایرانی و فهرست دست‌نویس‌های فارسی در کتابخانه ملی اتریش، چهار اثری است که باتلاش ایرج افشار توسط نشر فهرستگان روانه بازار می‌شود. کتاب‌شناسی فردوسی، شامل کتاب‌شناسی حدود ۶۰۰۰ کتاب، مقاله و گفتار است بزودی منتشر خواهد شد. اثر حاضر ویرایش دوم این کتاب است که پیش از این ویراست نخست آن در سال ۱۳۵۵ صورت گرفت. فهرست مقالات فارسی در زمینه تحقیقات ایرانی نیز حاوی مقالاتی در زمینه تحقیقات ایرانی است که طی سالهای ۷۱ تا ۷۶ در نشریات ایران به چاپ رسیده است. این کتاب که ۱۳۹۵۷ مقاله و جستار را در بر می‌گیرد، در ۷۰۰ صفحه بزودی به بازار می‌آید. مشخصات مقالات اثر حاضر به تفکیک موضوعی در این کتاب آمده است. کاغذ در زندگی و فرهنگ ایرانی، نخستین تک‌نگاری مفصل درباره کاغذ و پیشینه آن است که با استناد به حدود ۸۰۰ شاهد منثور و منظوم از متون کهن تهیه شده است. اثر مذکور در ۱۶۰ صفحه منتشر می‌شود.
- فهرست دست‌نویس‌های فارسی در کتابخانه ملی اتریش، آخرین اثر افشار و حاوی فهرست توصیفی ۳۰۰ دست‌نویس فارسی در کتابخانه ملی اتریش و ۲۰ دست‌نویس در آرشیو دولتی این کشور است. در این اثر ۹۰ تصویر از دست‌نویس‌های کهن و منحصر به فرد به چشم می‌خورد. این کتاب در ۲۵۶ صفحه رحلی دوستونی و در اوایل آذر به بازار می‌رسد.
- نشر فهرستگان کتاب دیگری در دست انتشار دارد که دکتر خضر نوشاهی آن را به رشته تحریر آورده است. این کتاب با عنوان فهرست دست‌نویس‌های عربی و فارسی در مجموعه دکتر نبی بخش خان بلوچ در آرشیو سند، کراچی (پاکستان) بزودی در ۱۱۲ صفحه بر پیشخوان کتابفروشیها خواهد نشست. این اثر فهرست دست‌نویس‌های ۲۲۹ عنوان نسخ خطی را همراه با نمایه‌های دوازده‌گانه دربر می‌گیرد.
- کتاب ظفرنامه تیموری تألیف شرف‌الدین علی یزدی از سوی مرکز آموزش و پژوهش کتابخانه مجلس شورای اسلامی در دست چاپ است. این کتاب توسط آقایان دکتر عبدالحسین نوایی و سیدسعید میرمحمد صادق در حال تصحیح است.
- تاریخ و صاف به اهتمام انتشارات سروش و توسط دکتر جلیل تجلیل و دکتر احمد خاتمی در دست تصحیح و انتشار است.
- سند بادنامه منظوم، اثر عضد یزدی به تصحیح دکتر محمد جعفر محبوب توسط انتشارات توس به زودی راهی بازار نشر خواهد شد.